

*PETER
TREMAYNE*

*PAVOUČÍ
SÍŤ*

VYŠEHRA D

Věnováno mému dobrému příteli
Terenci
z rodu Mac Carthy Mór, pánovi z Desmondu,
jenž je padesátou první generací nepřerušené mužské linie
od krále Eoghana Móra z Cashelu (zemřel roku 192 n. l.)
a jenž srdečně uvítal sestru Fidelmu
mezi své rodové předky!

Copyright © 1997 by Peter Tremayne
Translation © Alžběta Slavíková Hesounová, 2016

ISBN 978-80-7429-684-0

*Zákony jsou jako pavoučí sítě: když se k nim
přiblíží nebohé a slabé stvoření, lapí se,
ale silnější tvor je dokáže prorazit a uniknout.*

Solón Athénský
(640 – asi 561 př. n. l.)

Události tohoto příběhu se odehrávají v měsíci, který se v Irsku v sedmém století označoval jako *cét-soman*, později *beltaine* – dnes se mu říká květen. Píše se rok 666.

Čtenářům, kteří se již s příběhy sestry Fidelmy setkali, bude známo, jaké panovaly rozdíly mezi irskou církví v sedmém století, dnes obecně nazývanou keltskou, a mezi křesťanstvím římským. Velká část irské liturgie a filozofických názorů se od římských značně lišila. Už byla také řeč o tom, že myšlenka celibátu mezi členy duchovního stavu nebyla v té době nijak populární, ani v keltské církvi, ani v samotném Římě. Je třeba mít na paměti, že ve Fidelmině době sloužily v mnoha klášterech společně osoby obojího pohlaví a že řeholníci a řeholnice často vstupovali do stavu manželského a společně vychovávali děti ve službě církvi. Dokonce i opati a biskupové se v té době mohli ženit a často tak činili. Pokud máme Fidelmin svět správně pochopit, nesmíme tento fakt pouštět ze zřetele.

Jelikož předpokládám, že pro většinu čtenářů je Irsko v sedmém století zemí prakticky neznámou, přikládám také zjednodušenou mapu království Muman. V textu zachovávám raději jméno v této formě; kdybych totiž použil moderní výraz Munster, dopustil bych se anachronismu, neboť severská přípona *stadr* (místo), která slovu Munster dala vzniknout, byla přidána až v devátém století. Stejně tak i mnoho vlastních irských jmen ze sedmého století bude v dnešní době znít neobvykle, proto uvádím pro přehlednost seznam hlavních postav.

Čtenářům bude též ku prospěchu, budou-li vědět, že platební jednotka *cumal* představovala hodnotu tří dojníc. Pokud se *cumal* vztahoval k rozměru pozemku, v dnešní době by šlo o ekvivalent 13,85 hektarů.

Jako poslední chci připomenout, že Fidelma žije ve starobylém irském společenském systému, který se řídí přísnými zákony zvanými Fénechovy, jimž se ale častěji říká brehonské (od slova *breitheamh*, soudce). Je vyškolenou advokátkou soudního dvora, což bylo povolání, které v té době v Irsku ženy zastávaly poměrně běžně.

Sestra Fidelma z Kildare, *dálaigh* neboli advokátka soudního dvora v Irsku sedmého století

Bratr Eadulf ze Seaxmund's Ham, saský mnich ze země Jižního lidu

Cathal, opat z Lios Mhór

Bratr Donnán, *scriptor*

Colgú z Cashelu, král Mumanu a Fidelmin bratr

Beccan, vrchní brehon neboli soudce klanu Corco Loíge

Bressal, majitel noclehárny

Morna, Bressalův bratr

Eber, vládce Araglinu

Cranat, Eberova manželka

Crón, Eberova dcera a jeho *tánaiste* neboli následnice

Teafa, Eberova sestra

Móen, slepý a hluchoněmý mladík

Dubán, velitel Eberovy tělesné stráže

Crítán, mladý bojovník

Menma, vrchní podkoní v araglinské tvrzi

Dignait, správcová

Grella, služebná

Otec Gormán z Cill Uird

Archú, mladý rolník z Araglinu

Scoth, jeho snoubenka

Muadnat z Temných blat, jeho bratranec

Agdae, Muadnatův vrchní honák a synovec

Gadra, poustevník

Clídna, majitelka nevěstince

Fidelma se nedokázala ovládnout a při pohledu na groteskní postavu před sebou se otrásla.

„Bůh nechť je nám milostiv! Co to má znamenat? V takových-
to podmínkách bych nedržela ani zvíře, natož člověka, i kdyby
snad byl obviněn z vraždy.“

Došla k postavě v rohu, sklonila se a položila přikrčenému
Móenovi ruku na rameno.

Nebyla ovšem připravena na to, co následovalo.

Stvoření na zemi při jejím dotyku vyskočilo a vyděšeně zav-
lo. Potom se po všech čtyřech jako zvíře dalo na ústup, cestou
kňučelo, až se řetěz připevněný k jeho noze napnul a nebožák
se s trhnutím zastavil. Padl na zem, natáhl se jak široký, tak
dlouhý na špinavou slámu na zemi a zůstal tam ležet, jen zvedl
ruce a položil si je přes hlavu, jako by se chtěl chránit před úde-
rem. Na okamžik v té poloze setrval, ale pak se zase vyškrábal
na nohy a obrátil se k nim tváří. Fidelma s Eadulfem při tom
pohledu hrůzou ucouvli, něco takového nečekali: oči neměly
zorničky, byly to jen velké bílé zírající bulvy.

„*Retro Satana!*“ vydechl Eadulf vyděšeně a rychle poklekl.

„Máš pravdu, je to ztělesněný satan, bratře,“ přitakal Dubán
vážným hlasem.

Teď bylo poprvé vidět, že před sebou mají lidskou bytost,
muže. Byl ovšem pokryt tak silnou vrstvou špíny a exkrementů,
s vlasy zcuchanými a spečenými, že se ani dobře nedalo poznat,
jak vlastně vypadá. Fidelma ovšem měla dojem, že to nebude
starý člověk. Potom si vybavila, že se Crón zmiňovala, že Móe-
novi je teprve dvacet jedna let. Jeho ústa vypadala jako velký
uslintaný otvor do hlavy a linuly se z něj hrozné naříkavé zvu-

ky, které neustávaly. Fidelmu a Eadulfa ovšem nejvíc upoutaly nešťastníkovy oči. Ty žalostné bíle zakalené zřítelnice, v nichž nebyly panenky téměř k rozeznání.

„Toto je Móen, který je obviněn z vraždy Ebera a Teafy?“ zašeptala Fidelma s hrůzou v hlase.

„Přesně tak.“

„Móen,“ zopakoval Eadulf ponuře napůl pro sebe. „No jistě! To slovo přece znamená někoho, kdo je chudý duchem, ne?“

„Říkáš to zcela správně, bratře,“ přitakal Dubán. „Slabomyslný byl od chvíle, co jej paní Teafa našla a ujala se ho.“

„A slepý už byl také?“ otázala se Fidelma a se strachem smíšeným s lítostí se dívala na postavu krčící se před ní.

„A hluchý,“ dodal Dubán.

„A všichni zde tvrdí, že takový nebožák zabil dvě dospělé zdravé osoby?“ vydechla Fidelma nevěřícně.

Eadulf si tvora před sebou s nechutí změřil.

„Proč nám nikdo dosud nesdělil, co je ten obviněný zač?“

Bojovník si ho překvapeně změřil.

„Ale Móena přece zná každý. Nikdy mě ani na okamžik nenapadlo, že...“

Fidelma přerušila jeho námitky

„Ne, není to tvá vina, že nás o tom zatím nikdo nezpravil. Chci se ale ještě jednou pro jistotu zeptat: mám tomu skutečně rozumět tak, že toto slepé, hluché a němé stvoření je obviněno z vraždy Ebera a...“

Odmlčela se, protože postava se v tu chvíli pomalu vydala kupředu a držela hlavu vzpřímenou jako zvíře, s chřípím doširoka roztaženým. Bylo zřejmé, že Móen se řídí čichem. Fidelma sledovala, jak se k ní po všech čtyřech pomalu blíží.

„Být tebou, trochu bych ustoupil, sestro, neboť dokáže lidi vyčenichat, i když je nevidí a neslyší,“ varoval ji Dubán.

Už ale bylo pozdě, protože v tu chvíli po ní vystřelila studená a špinavá ruka a dotkla se její boty. Fidelma poplašeně couvla.

Móen se okamžitě zarazil.

Dubán k němu přikročil, v jedné ruce držel lampu a druhou pozvedl, jako by se chystal nebožáka udeřit.

Fidelma pochopila, k čemu se schyluje, natáhla se k němu a zadržela ho.

„Nesmíš ho udeřit,“ prohlásila s důrazem. „Je zakázáno udeřit člověka, který útočníka nevidí.“

Móen se v tu chvíli posadil, pozvedl k nim tvář, zdvihl ruce a začal jimi před sebou podivně máchat.

Fidelma zavrtěla smutně hlavou.

„Nevšímej si ho, sestro,“ zamumlal Dubán, „toho nešťastníka proklel sám Bůh.“

„Nemůžete ho alespoň nechat očistit?“ otázala se Fidelma.

Dubán se na ni ohromeně zadíval.

„A k čemu by to bylo dobré?“

„Je to přece lidská bytost.“

Voják se jízlivě ušklíbl.

„Ne že by to bylo nějak poznat.“

„Podle zákona, Dubáne, ses právě nyní dopustil přečinu, neboť ses posmíval osobě, která je postižená.“

Bojovník otevřel ústa, aby se bránil, ale Fidelma ho nepustila ke slovu a vážným hlasem pokračovala: „Přeji si, aby ho omyli, než se s ním příště setkám. Můžete s ním i nadále zacházet jako s vězněm, ale musí mu být zajištěna strava, voda a tělesná čistota. Nepřipustím, aby kterýkoliv boží stvoření takto trpělo. Ať už je dotyčný obviněn z čehokoliv.“

Otočila se na patě a rázně vykročila z maštale. Eadulf se na okamžik zarazil – budilo v něm znepokojení, když viděl, s jak neskrývanou hořkostí se postarší voják za Fidelmu dívá.

Fidelma se venku zastavila a zhluboka dýchala, jako by se musela ovládat, aby nevybuchla zlostí. Po druhém vojákovi, Crítánovi, teď před stájí nebylo ani stopy. Na okamžik se zarazili, potom pomalu vykročili směrem k Eberovu domu.

„Člověk to ale nemůže mít Dubánovi za zlé,“ pronesl Eadulf smířlivým hlasem. „Nesmíme ztrácet ze zřetele, že ten nebožák, jak mu říkáš, zdejšímu lidu zabil vládce.“

Vzápětí sebou polekaně trhl, protože Fidelma ho po těch slovech sjela ohnivým pohledem svých zelených očí; byly plné hněvu.

„Móenovu vinu bude nejprve nutné prokázat. Je to lidský tvor a má před zákonem stejná práva jako kdokoliv jiný. A do té doby se nedá nijak omluvit, že se s ním zachází hůře nežli se zvířetem.“

„Máš pravdu,“ připustil Eadulf. „Neměli by se k němu takto chovat, ale...“

„Má mít právo se bránit, nežli bude vynesena rozsudek, zda je tím činem skutečně vinen či nikoliv.“

Eadulf výmluvně pokrčil rameny.

„Je hluchý, němý a slepý, Fidelmo. Jak se má člověk s takovým obžalovaným domluvit, když není možnost se ho zeptat, zda může něco uvést na svou obhajobu?“

„Pokud nějaká obhajoba existuje, já ji odhalím. Nepřipustím ale, aby ho odsoudili, aniž by proběhl řádný soud. To slibuji ve jménu přísahy, kterou jsem složila coby advokátka zákonů pěti království – osobně na to dohlédnu.“

Na chvíli se rozhostilo nepříjemné ticho, potom se Eadulf zeptal: „Opravdu máte nějaký zákon, který ukládá pokutu za to, když se někdo vysmívá postižené osobě?“

„Já si zákony nevymýšlím,“ odvětila Fidelma dotčeně a bylo vidět, že je ještě pořád rozčilená. „Každý, kdo by se posmíval člověku s postižením, ať už by šlo o padoucníci nebo chromé údy, musí zaplatit vysokou pokutu.“

„Těžko se mi tomu věří, Fidelmo. Ačkoliv jsem ve tvé zemi studoval, stále jsem v zasetí představ pocházejících z mé rodné země. V naší společnosti jsme si vědomi, že člověk je kruté stvoření a že Bůh často rozhodne, aby někdo žil jen krátký a surový život. A že svatý pořádek všehomíra předurčuje, že násilná povaha přírody plodí i násilný život člověka.“

Fidelma se na něho překvapeně zadívala.

„Ale v naší zemi jsi se přece setkal s docela jiným přístupem, Eadulfe. Nechceš mi snad tvrdit, že se domníváš, že přístup vás, Sasů, je jediný správný?“

„Každý přístup je tak jako tak jen přechodné řešení. Život podléhá nečekaným změnám. Na každém kroku číhá hladomor, útlak, morové rány, násilí od osobních i politických nepřátel. Musíme se plně poddat nevyzpytatelné vůli našeho Otce na nebesích, v něm samotném sídlí naše jediná jistota.“

Fidelma zavrtěla hlavou.

„Přít se o tomto světonázoru můžeme později, Eadulfe. Domnívám se ale, že naše zákony a zařízení zdejší společnosti jsou dostatečným protikladem k tomu, jak ve vaší zemi trpně přijímáte nejružnější kruté stránky života. Nežli se ale pustíme do debaty o těchto otázkách, je potřeba vyřešit případ, který máme před sebou. A ten případ není nikterak snadný, Eadulfe, tudíž budu potřebovat tvou pomoc. Až se mi podaří shromáždit všechny důkazy a ukáže se, že vina skutečně padá na toho nešťastníka, pak se budu muset rozhodnout, zda má z hlediska

zákona vůbec nějakou právní zodpovědnost. Po osobě takto těžce postižené nemůže být požadována náhrada škody, v takovém případě je třeba jednat s poručníkem dotyčného. Budeme tedy muset zjistit, kdo je podle zákona opatrovníkem toho nebožáka Móena. Ach,“ zarazila se a promnula si čelo, „budu si muset osvěžit slova spisu *Do Brethaib Gaire...*“

„Co je to?“ zajímal se Eadulf.

„Pojednání o správných rozsudcích v otázkách podpory – obsahuje články o tom, že příbuzný je povinen postarat se o nemohoucí členy své rodiny. V první části se píše právě o péči o slepé, hluché a němé.“

Eadulfa odjakživa uváděly v úžas irské zákony, které pracovaly s pojmem náhrady škody obětí a jejich rodinám, a to i v případě vraždy. V jeho zemi Jižního lidu se trest smrti uděloval i za krádež a podléhali mu i lidé, kteří zloděje schovávali nebo jim pomáhali. Vrahové, zrádci, čarodějnice, uprchlí otroci, lapkové a jejich podpůrci mohli být oběšeni, sťati, ukamenováni, upáleni či utopeni a menší prohřešky se trestaly tělesným znetvořením: odsouzcencům se utínaly ruce a nohy, uřezával se jim nos, uši, horní ret či jazyk, někdy se jim vypichovaly oči, byli kastrováni a skalpováni nebo se jim vypálil cejch. Eadulf věděl, že saští biskupové raději vynášeli trest znetvořením nežli trest smrti, neboť to postiženému dalo možnost kát se ze svého hříchu. Ale tihle Irové úplně odmítali uspokojivou myšlenku trestu jako pomsty a místo toho hovořili o náhradě škody, kterou oběť utrpěla a již měl pachatel odčinit užitečnou prací... ano, byl to mnohem lidštější přístup, ale jeho často napadalo, zda je to skutečná a přiměřená spravedlnost.

Právě když procházeli kolem šedé žulové stěny poradního domu, zastavilo je čísi volání.

Když se otočili, viděli, že za nimi spěchá Dubán. V očích se mu ještě stále zračila stopa nepřátelství, ale už se poněkud lépe ovládal.

„Vydal jsem Crítánovi rozkaz, aby vyplnil tvé přání, sestro. Móen před tebe příště předstoupí v lepším...“ Chvilí hledal to pravé slovo. „Příště už neurazí tvůj jemnocit.“

„Nepochybovala jsem, že se o to postaráš, Dubáne,“ pronesla Fidelma tiše.

Postarší bojovník se zamračil a zřejmě se snažil odhadnout, zda se v jejím hlase skrývá nějaký další význam. Ať už se ho

její kritika dotkla jakkoliv, očividně dostal rozkaz řídit se jejími pokyny.

„Crón mne pověřila, abych vám v průběhu vašeho pobytu v araglinské tvrzi byl k službám a vyplnil všechna vaše případná další přání.“

„Ach tak. Nuže, právě máme namířeno do Eberových komnat, abychom si prohlédli místo, kde Menma našel náčelníkovu tělo a zastihl tam i nebohého Móena.“

„Pak dovolu, abych vás tam odvedl,“ nabídl se jim Dubán a zamířil v jejich čele k domu, který jim předtím ukázal Menma. Byla to přízemní budova, stejně jako většina ostatních dřevěných staveb v pevnosti.

Dveře se otvíraly do přijímacího pokoje, to bylo vidět na první pohled – tam náčelník stoloval a také přijímal soukromé návštěvy, pokud nepoužíval sněmovní sál. Místnost byla s poradní síní spojena postranními dveřmi skrytými za tapisérií, které jim Dubán ukázal. Nad krbem visel kotel, v místnosti stál stůl a několik židlí. Zbraně mrtvého náčelníka visely rozvěšené po zdech spolu s loveckými trofejemi. Koberce a gobelíny dodávaly místnosti teplo. Za dalšími dveřmi vsazenými do dřevěné stěny našli ložnici. Komnata byla zařízena prostě, byl v ní jen veliký slamník položený na zemi a několik silných houní. Fidelma si všimla, že jsou na nich ještě pořád skvrny od krve, ale nahlas se o tom nezmínila. Opodál stál stolek a na něm byla položená olejová lampa.

„Je toto lucerna, která hořela, když sem vešel Menma?“

„Ano,“ přitakal Dubán bez zaváhání. „Od té... té tragédie se tady v komnatě nic nezměnilo. Když jsem sem s Menmou přišel, ta lampa ještě hořela. A Móen klečel tamhle,“ dodal a ukázal rukou směr, „přímo vedle lůžka.“

„Nepokusil se odsud odejít?“

„Jistěže ne.“

„Takže se nesnažil utéct, nežli jste se sem vydali?“

„Utéct? Ten hluchoněmý slepec?“ zasmál se Dubán suše.

„Ale přitom tvrdíš, že ten hluchoněmý slepec nějak dokázal dojít dovnitř a zabít Ebera,“ pronesla Fidelma zamyšleně a rozhlížela se po místnosti. Nežli stačil něco odpovědět, sama ho vyzvala: „Pověz nám, co se tehdy v noci podle tebe stalo.“

„Jako velitel stráží jsem byl tu noc na hlídce.“

„Vaše pevnost je ale přece velice osamělá. Připadá mi poněkud

zbytečné držet tu celé noci hlídku, když uvážíme, že nejlepší ochranou jsou vám hory, které toto údolí obklopují.“

Dubán nerudně přikývl.

„A navzdory tomu jsme tu před několika týdny měli zloděje dobytka, sestro. Proto mi Eber poručil, abych ustanovil noční hlídky.“

„Ach ano, no jistě. A na tebe vyšla služba zrovna tu noc, kdy byl Eber zavražděn?“

Dubán se zatvářil provinile.

„Mám-li mluvit pravdu, chvíli před úsvitem mne přemohl spánek, seděl jsem na hlídce u vchodu do poradní síně. Menma mne musel probudit. Řekl mi, že našel Ebera mrtvého a že tu vraždu má na svědomí Móen. Bez odkladu jsem se s ním sem vypravil a našel jsem zde na lůžku tělo Ebera, přesně jak mi to Menma vyličil. Všude byla spousta krve a na několika místech už začínala zasychat. Móen byl shrbený tam na tom místě, jak jsem vám ukazoval. Ještě pořád svíral v ruce nůž, který byl také celý od krve, stejně jako jeho šat.“

„A co Móen dělal?“

„Jen se kýval dopředu dozadu a tiše úpěl.“

„A toto všechno jsi jasně viděl ve světle rozsvícené lampy, je to tak? Co se dělo dál?“ pobízela ho Fidelma.

„Řekl jsem Menmovi, ať se vrátí ke své práci, a vypravil jsem se hledat Crítána. Ale on mi zrovna přicházel v ústřety, šel mne vystřídat na stráži. Společně jsme tedy Móena odvedli do maš-tale, zavřeli ho a já šel o tom neštěstí zpravit Crón.“

„No jistě, Crón. Ale proč jsi nejprve nezamířil za Eberovou ženou? Nebyl by takový postup správnější?“

„Crón je naše *tánaiste*, následnice svého otce-náčelníka. Po Eberově smrti se vládkyní araglinského klanu měla stát ona – bylo správné vydat se nejprve za ní.“

Fidelma musela Dubánovi dát v duchu za pravdu.

„A potom?“

„Když jsme se Móenovi pokoušeli nasadit pouta, začal se vzpínat a křičet. Pověděl jsem o tom Crón a ona mi řekla, ať dojdu pro Teafu. Vypravil jsem se tedy za ní.“

„A našel jsi ji mrtvou?“

„Přesně tak.“

„Doslechla jsem se, že Teafa byla jediná osoba v Araglinu, která dokázala Móena zklidnit, pokud je tedy ‚klid‘ to pravé slovo.“

„Je to, jak říkáš. Starala se o něho od chvíle, co ho jako nemluvně našla.“

„A byla to Eberova sestra?“

„Ano.“

„Takže Móen nebyl její vlastní dítě?“ zeptala se Fidelma, které ten vztah stále nebyl příliš jasný.

Dubán promluvil pevným hlasem.

„Nikdo neví, odkud se tu to dítě vzalo. Ale rozhodně ho neprodila Teafa, muselo by na ní přece být nějakou dobu před jeho objevením vidět, že je těhotná, a to nebyla. Naše společenství je malé, něco takového by se zde neutajilo. Ne, Móen byl nalezenec.“

„Ale právě vzhledem k velikosti této osady se přece musí vědět, kdo to dítě přivedl na svět?“

„Nevíme to. Jisté je jedině to, že ho neprodila žádná žena z tohoto údolí.“

„Můžeš mi o tom říct ještě něco? Jak se to stalo, že se Teafa toho nebožáka ujala? Kdo ho našel?“

Dubán se podrbl na straně na nose.

„Vím jen tolik, že Teafa si sama vyrazila na lov a po několika dnech se vrátila s tím dítětem. Jednoduše odjela do hor a přijela zpět s novorozencem v náručí.“

„A vysvětlila tehdy někomu, jak k tomu nálezu došlo?“

„Jistě. Sdělila nám, že to dítě našla opuštěné v lesích. A prohlásila, že se ho ujme jako vlastního. Já sám jsem z Araglinu odjel krátce po té události a celé roky jsem bojoval ve vojsku cashelských králů. Vrátil jsem se sem do rodného kraje teprve před třemi lety. Vyprávěli mi, že jak dítě rostlo, postupně vycházelo najevo, že není v pořádku. Ale Teafa se ho odmítla vzdát. Nikdy se nevдалa a neměla vlastní děti. Byla to velice vlídná žena a zřejmě potřebovala někoho, komu by mohla dávat lásku. Podle všeho si s tím dítětem vytvořili nějaký způsob dorozumívání, ačkoliv netuším jaký.“

„Jak dlouho jsi tedy pobýval mimo Araglin?“

„Uplynulo téměř sedmnáct let, nežli jsem se sem zase vrátil a začal sloužit Eberovi. A to bylo, jak už jsem zmiňoval, před třemi lety.“

„Dobrá. Žije zde v pevnosti někdo, kdo by mi byl s to toho říct o Móenovi víc?“

Dubán pokrčil rameny.

„Možná, že otec Gormán bude něco vědět a bude to smět

odhalit, teď, když už je Teafa po smrti. Ale náš kněz se sem vrátí až tak za den, za dva.“

„A co Eberova vdova?“

„Paní Cranat?“ Dubán protáhl kysele obličej. „To nevím. Provdala se za Ebera asi až rok poté, co mezi nás do tvrze Teafa přivedla Móena. Když jsem se pak po letech vrátil, neušlo mi, že mezi Cranat a Teafou nepanuje blízkost, jak by se mezi švagrovými dalo očekávat.“

Eadulf se k němu dychtivě naklonil.

„Chceš tím říct, že Cranat neměla Teafu v lásce?“

Dubán se zatvářil bolestně.

„Vím, že vy Sasové se rádi pyšnííte tím, že nazýváte věci pravými jmény. Já ale soudím, že jsem se vyjádřil jasně.“

„Ano, zcela jasně,“ přispěchala Fidelma s ujištěním. „Takže Cranat s Teafou spolu nevycházely příliš dobře.“

„Ne, nevycházely,“ přitakal Dubán.

„A nevíš, odkdy mezi nimi panoval ten napjatý vztah?“

„Kdosi mi pověděl, že se nepohodly zhruba v době, když bylo Crón asi třináct let. Došlo mezi nimi tehdy k nějakému nedorozumění a od té doby spolu už téměř nepromluvíly. Zhruba před dvěma či třemi týdny jsem ovšem byl osobně svědkem divoké hádky mezi nimi.“

„A čeho se ta hádka týkala?“

„Nerad bych se k tomu nějak vyjadřoval.“ Bylo zřejmé, že to Dubánovi připadá jako klevety, se kterými nechce mít nic společného. Fidelma ale okamžitě využila jeho očividné váhavosti.

„Když už ses o tom ale zmínil, považuji za důležité, abys nám k tomu ještě něco řekl.“

„Opravdu nevím, o co tehdy šlo, viděl jsem jen Teafu, jak křičí na Cranat, a Cranat plakala.“

„Ale něco jsi přece slyšet musel. Musíš mít alespoň přibližnou představu o důvodu té hádky.“

„Nemám. Pamatuji si jedině, že byla řeč o Móenovi a zmíněn byl i Eber. A Teafa křičela cosi o rozvodu.“

„Takže Teafa žádala Cranat, aby se rozvedla s jejím bratrem?“

„Možná. Ale jistě to nevím. Cranat se pak rozběhla do kostelíka, zřejmě aby hledala útěchu u otce Gormána.“

Fidelma se k tomu dále nevyjadřovala a místo toho se zase začala pozorně rozhlížet po místnosti kolem, pečlivě si vše pro-

hlédla a potom se přesunula ke dveřím, které ložnici oddělovaly od předpokoje se stolem, a vrátila se do ní.

„Uvážíme-li, že ten chudák Móen je slepý a hluchoněmý, má podle všeho pozoruhodnou schopnost se zde v tvrzi vyznat.“

Eadulf k ní došel a nechápavě se zamračil.

„Jak to myslíš, Fidelmo?“ zeptal se.

„Jen se tu kolem dobře rozhlédni, Eadulfe. Tak zaprvé sem k domu musel Móen nějak sám dojít, potom se musel dostat dovnitř, nalézt cestu ke vchodu do Eberovy ložnice a vejít sem, vzít nůž, najít svou oběť a zavraždit ji, dříve než si náčelník všimne jeho přítomnosti. To by vyžadovalo nejen pořádnou dávku lstivosti, ale také značnou obratnost, kterou bych u člověka tak těžce postiženého jen stěží čekala.“

Dubán její slova zaslechl a zatvářil se pobouřeně.

„Ty snad o mé výpovědi pochybuješ?“

Fidelma ho sjela pohledem.

„Jen se snažím ujistit, jak se vše sběhlo.“

„Jak už jsem zmiňoval, fakta hovoří jasnou řečí. Móen byl přistižen přímo při vraždě.“

„Ne tak docela,“ namítla Fidelma. „Byl nalezen vedle Eberova těla. Nikdo ho ale neviděl, že by náčelníka probodl.“

Dubán zvrátil hlavu a štěkávě se rozesmál.

„Odpusť, sestro, ale tohle že má být uvažování brehona? Když najdu ovci s rozsápaným hrdlem a vedle jejího těla uvidím sedět vlka s mordou celou od krve, není snad nasnadě, že ze zabití ovce budu vinit vlka?“

„Takový závěr je pravděpodobný,“ připustila Fidelma, „ale nejde o bezpečný důkaz, že ji skutečně zabil právě ten vlk.“

Dubán nevěřicně zavrtěl hlavou.

„Tak ty snad chceš tvrdit...“

„Já chci odhalit pravdu,“ přerušila ho Fidelma ostře. „To je mým jediným cílem.“

„Pokud se tedy zajímáš o pravdu, pak ti mohu sdělit, že každý v naší pevnosti ví, že Móen se na známých místech dokáže pohybovat bez větších obtíží.“

„Jak je to možné?“ zajímal se Eadulf překvapeně.

„Asi je prostě schopný zapamatovat si místa, kudy chodí častěji, a podle všeho se do určité míry řídí také čichem.“

„Čichem?“ zopakoval Eadulf nevěřicně.

„Vždyť jsi sám byl u toho, když v konírně pomocí čichu poznal, že je u něho někdo cizí. Vycvičil si čich jako nějaké zvíře. Když se ocitne v části osady, kterou zná, dokáže v těch místech najít cestu i bez pomoci. To tady ví každý.“

„Aha – takže to tím pádem nikoho nezarazilo, že se dokázal dostat až sem?“

„Ani v nejmenším.“

Eadulf pohlédl na Fidelmu a pokrčil rameny.

„Tím pádem na tom asi opravdu nic záhadného není.“

Fidelma neodpovídala. Podle všeho v ní stále hlodala pochybnost.

„Kde se nyní nachází ten nůž, jímž Móen Ebera probodl?“

„Mám ho u sebe.“

„Podařilo se určit původ toho nože?“

„Původ?“

Dubán zřejmě nechápal, nač se Fidelma ptá.

Fidelma mu to trpělivě vysvětlila.

„Podařilo se zjistit, komu ten nůž patří?“

Dubán pokrčil rameny.

„Domnívám se, že je to jeden z Eberových loveckých nožů.“
Potom ukázal na stěnu, kde visela sbírka mečů a dýk spolu se štítem. Bylo jasně vidět, že jedna pochva je prázdná. „Všiml jsem si, že jeden nůž tam chybí, a došel jsem k závěru, že ho Móen musel vzít právě odtamtud.“

Fidelma přešla k místu, které jí Dubán ukázal. Potom se otočila a došla k hlavním dveřím, vedoucím ven. Postavila se k nim zády, na okamžik se zarazila a pak vykročila křivolakou cestou kolem jednotlivých kusů nábytku ke zbraním na zdi. Rovná a přímočará dráha k nim nevedla, bylo třeba se vyhnout různým překážkám. Konečně ke zbraním došla, natáhla se po nich, potom se otočila a zamířila ke dveřím do ložnice, přičemž cestou musela obejít stůl a lavici.

Zastavila se a tvářila se zamyšleně.

„Později si budu přát prohlédnout tu dýku.“

Dubán přikývl na souhlas.

„Výborně. A teď se pojďme podívat, kde a za jakých okolností bylo nalezeno tělo Teafy.“

Dubán zamířil ven z Eberova domu a vykročil po cestě vinoucí se za konírnou. Dál se stezka kroutila kolem několika sýpek a skladišť, vedle nichž byla sušárna obilí. Přešli za Dubánem přes dvůr, v němž byla uprostřed studna, a ocitli se u malé chaloupky přikryté proutím a košatinou.

„Teafa měla svůj vlastní domek,“ vysvětloval jim Dubán cestou, „stranou od zbytku náčelníkovy rodiny.“

„Nezmiňoval ses prve, že se Teafa nikdy neprovdala?“ ujišťoval se Eadulf.

„Je to tak,“ přitakal Dubán. „Proč se na to ptáš?“

Eadulf se vědoucně usmál.

„To je ale přece dosti neobvyklé, aby neprovdaná náčelníková sestra žila v samostatném domku, daleko od zbytku rodiny?“

„Ale pořád bydlela v jeho pevnosti,“ vysvětloval Dubán, který nechápal, kam těmi otázkami Eadulf směřuje.

V zemi Jižního lidu, odkud Eadulf pocházel, se na ženu pohlíželo jako na majetek mužské hlavy rodiny a každá žena musela zůstat v rodném domě, dokud se neprovdala, teprve potom jí bylo dovoleno se z domu odstěhovat. V tu chvíli si ovšem Eadulf uvědomil, že tento zvyk je podle všeho v pěti královstvích zcela neznámý.

„Bratr Eadulf to myslí tak,“ vložila se v ten okamžik do hovoru Fidelma, „že Teafina chaloupka je poněkud nuzná a stojí na samém okraji osady. Člověk by spíše čekal, že se sestra náčelníka bude těšit většinu pohodlí a bude pobývat v útulných komnatách v domě svého bratra.“

Dubán se zatvářil netečně.

„Sama si to tak zvolila. Pokud si dobře vzpomínám, rozhodla se tak krátce poté, co přijala Móena za vlastního.“

Zvenku Teafina chaloupka působila velice skromným dojmem, ale když Fidelma vešla, uviděla, že uvnitř je prostor rozdělen do tří místností. První z nich byla poměrně veliká světnice, kde Teafa se svým chráněncem vařila, kde jedli a trávili společně čas. Ve většině domů této velikosti se takové místnosti říkalo *tech immácallamae* neboli „dům rozhovorů“ – tam se rodina a přátelé nejčastěji scházeli. Z této světnice vedly dvojce dveře do sousedních ložnic. Bylo na první pohled zřejmé, kterou z nich obýval Móen, v jedné totiž nebylo okno a ve světle, které se dovnitř linulo otevřenými dveřmi, bylo vidět, že je tam jen prostý slamník na zemi a žádný další nábytek.

Fidelma se už už chystala vyjít ven, když vtom si za dveřmi Móenovy ložnice čehosi povšimla.

„Není tu někde lucerna nebo svíce?“ zeptala se.

Dubán zvedl z malého stolku u zdi troudu a křesadlo a během chvilky už tiše prskal knot vysoké lojové svíce.

Fidelma si od něho svíčku vzala, vešla do Móenovy ložnice a obrátila se do míst přímo za dveřmi. Na první pohled se zdálo, že je tam do výšky vyskládané obyčejné dřevo na podpal, spousta otýpek jedna na druhé, převázaných koženými řemínky.

„Pojď sem, Eadulfe,“ vyzvala ho Fidelma. „Co si myslíš o tomhle?“

Eadulf ji následoval dovnitř. Hned za ním vešel Dubán, zvědavě mu nahlédl přes rameno a i on uviděl hranici tenkých klacíků.

„Ještě jsem neviděl, že by si někdo v ložnici skladoval dříví na podpal,“ poznamenal Dubán.

Eadulf se k hraničce natáhl a zvedl vrchní otep. Tyčky byly seříznuté do jednotné délky zhruba osmnácti palců. Některé pruty byly lískové, jiné z tisu. Eadulf si je začal pozorně prohlížet a poté rozvázal kožený pásek, aby je mohl prozkoumat celé. Nakonec se otočil k Fidelmě a vědoucne se usmál.

„Nestává se často, že by člověk narazil na tak pěkné exempláře mimo zdi vyhlášených knihoven.“

Dubán se na něj nechápavě zadíval.

„O čem to, sestro, mluví?“

Fidelma na Eadulfa upřeně pohlédla a obdařila ho zářivým úsměvem, asi jako když učitel vyznamenává obzvláště bystrého žáka.

„Mluví o tom, že toto dříví na podpal, jak ho nazýváš, jsou ve skutečnosti tak zvané ‚básnické pruty‘. Jde o staré knihy. Jen si je prohlédni zblízka. Uvidíš, že je v nich řada zářezů – je to starobylé ogamové písmo.“

Dubán se na ně zkoumavě zadíval. Bylo zřejmé, že o tomto způsobu zápisu nikdy nic neslyšel.

„Byla tedy Teafa vzdělaná?“ ptal se Eadulf.

Voják zavrtěl nechápavě hlavou.

„Nikdy se za žádnou učenkyni nevydávala, ale pokud se nemýlím, ve svobodných uměních a veršotepectví se vyznala dobře. Nepřekvapilo by mne tedy, kdyby znala tu starou abecedu, o které mluvíš, a tudíž by se i vysvětlilo, proč tu měla ty knihy.“

„I tak mi to ale připadá zvláštní,“ pronesla Fidelma zamysleně. „Ještě nikdy jsem neviděla, že by měl někdo doma tak výtečnou sbírku, obvykle se takové dají nalézt jen v klášterních knihovnách.“

Eadulf pečlivě znovu stáhl proutky koženým řemínkem a opatrně je vrátil k ostatním, Fidelma se mezitím vrátila do kuchyně. Pak došla ke dveřím do druhé ložničky a vstoupila dovnitř. V Teafině pokojíku bylo několik ozdob a více nábytku. Panovala tam atmosféra zašlé slávy, na kterou dcera a sestra náčelníka jistě musela být dříve zvyklá. Jelikož už zde světlo svíčky nebylo potřeba, Fidelma ji jedním rychlým fouknutím uhasila. Otočila se k Dubánovi.

„Takže když jsi Crón sdělil, že byl Eber zavražděn, a ona ti řekla, že máš dojít pro Teafu, aby Móena uklidnila, zamířil jsi přímo sem?“

„Ano. Přišel jsem sem a uviděl, že jsou dveře mírně pootevřené.“

„Pootevřené?“

„Jenom docela nepatrně – ale i tak jsem okamžitě poznal, že je něco v nepořádku.“

„Jak to? Nedovřené dveře přece ještě nutně nesvědčí o ničem zlém.“

„Jenže Teafa na zavírání úzkostlivě dbala.“

„Aby Móen neodešel?“ napadlo Eadulfa.

„Ne tak docela. Móen měl dovoleno se všude volně pohybovat, ale aby lépe poznal, kde se právě nachází a kde jsou stěny domu, dveře byly vždy zavřené, aby jimi třeba nevyšel jen omylem.“

„Rozumím. Tak pokračuj. Dveře byly pootevřené.“

„Vevnitř panovala tma. Volal jsem Teafu, ale neodpovídala mi. Tak jsem do dveří strčil a na okamžik jsem se zastavil na prahu. Mezitím už se začalo rozednívat, takže bylo přece jen trochu vidět. A v tom slabém světle jsem na zemi uviděl hromádku šatstva, nebo tak mi to alespoň zpočátku připadalo. Když jsem se ale podíval lépe, pochopil jsem, že je to tělo. Teafino tělo.“

„Ukaž mi, kde leželo.“

Dubán rukou naznačil směr k místu před krbem, v němž byl nyní vidět jen šedý studený popel. Fidelma si už ve chvíli, kdy do chalupy vstoupili, povšimla pronikavého pachu spáleného dřeva.

„Rozhlédl jsem se, uviděl jsem svíčku a podařilo se mi ji zapálit. Vlastně je to tatáž, kterou jsme si svítili před chvilkou. Tělo patřilo skutečně Teafě. Šaty měla celé od krve. Kdosi ji několikrát bodl do hrudi v oblasti srdce, muselo jít o velice divoký útok.“

Fidelma se sklonila k podlaze a uviděla na ní temné skvrny, nepochybně od krve. Zároveň si na prknech jen kousek vedle povšimla malého ohořelého místa a pochopila, že právě odsud, nikoliv z oharků v krbu, nejspíš vychází ten pronikavý pach spáleniny. A v těsném sousedství ohořelého prkna byla další skvrna. Od krve ale nebyla. Dotkla se prstem toho místa a potom si ukazovák očichala. Byl to olej.

„Neleželo tady něco?“ zeptala se.

„Rozbitá olejová lampa,“ odpověděl Dubán po chvíli zamyšlení. „Asi už ji uklidili.“

„Získal jsi tehdy dojem, že ji Teafa držela, když ji útočník napadl?“

„Moc jsem o tom v tu chvíli nepřemýšlel. Když o tom ale teď mluvíš, připadá mi dost pravděpodobné, že ji Teafa měla v ruce a pak ji upustila, když se na ni vrah vrhl. Lampa asi začala po dopadu na zemi hořet, ale Bohu díky se oheň nerozšířil a po chvíli zřejmě sám uhasl.“

Fidelma se zamyšleně zadívala na vypálené místo na zemi.

„Hořící olej by jistě měl dost sil, aby podpálil celou chalupu, kdyby jej někdo nezhasil. A povšimněte si, že tady ještě zůstalo i trochu nespáleného oleje.“ Ukázala prstem na mastnou skvrnu na zemi. „Co tedy mohlo požáru zabránit?“

„Nevím, ale když jsem sem přišel, už tu nic nehořelo,“ pokrčil Dubán rameny.

Fidelma už se chystala vstát, když v tom si v krbu všimla

nespáleného kousku dřeva. Nebylo na něm nic zvláštního, kromě několika zářezů. Proutek byl asi tři palce dlouhý a pocházel z lísky. Vytáhla klacík z popele a pozorně si ho prohlédla.

„Co je to?“ chtěl vědět Eadulf.

„Ogamová hůlka, která celá neshořela.“

Nějakou náhodou se stalo, že dřívko neshořelo celé, zřejmě se odkutálelo z plamenů. Zůstalo na něm k přečtení jen pár písmen, a ta nedávala žádný smysl. Mezi ohořelými konci dokázala rozluštit „...di za Eb...“. Ale to bylo všechno. Proč by Teafa měla chtít spálit právě tento proutek? Fidelma si zadumaně vsunula dřívko do svého *marsupia* a vstala.

Pak se ještě jednou rozhlédla po chalupě. Stejně jako v Eberově ložnici i tady bylo uklizeno. V místnosti to ani v nejmenším nepůsobilo dojmem, že by zde někdo cosi v chvatu hledal a nechal po sobě nepořádek. To vypovídalo o tom, že se zřejmě nejednalo o loupežné přepadení.

„Dubáne, prve jsi naznačoval, že Eberova žena nebyla Teafě přátelsky nakloněna. Byla si ale Teafa blízka se svým bratrem?“

„S Eberem?“ zeptal se Dubán vyhýbavě. „Byla to jeho sestra a všichni zde žijeme v našem malém společenství.“

„Takže mezi nimi nepanovalo žádné nepřátelství, neměli mezi sebou takové neshody jako Teafa s Eberovou ženou Cranat?“

Dubán rozhodil rukama, jako by se rozhodl podržít vyšší síle.

„Měli mezi sebou... nedokážu to dost přesně vysvětlit... měli mezi sebou jakýsi odstup. Já mám také sestru, ale jsme si blízcí. A ačkoliv je provdaná a má děti, často s její rodinou jídávám a беру její děti na lov. Teafa s Eberem takto přátelský vztah nikdy neměli. Možná se nějak nepohodli kvůli tomu, že přijala Móena za vlastního, ale s určitostí to tvrdit nemohu.“

„Myslím, že je nejvyšší čas, abychom si promluvili s paní Cranat,“ pronesla Fidelma polohlasem.

„A jaký vztah panoval mezi Teafou a Eberovou dcerou Crón?“ přerušil je Eadulf.

„Chovaly se k sobě zdvořile a žádná příkrá slova mezi nimi nepadla, pokud je mi známo. Víc vám k tomu neřeknu.“

„Jen tak mimochodem, jak se obyvatelé této tvrze chovali k Móenovi?“ zajímala se Fidelma.

„Většina místních se k němu chovala ohleduplně, se soucitem. Znali ho od chvíle, co ho Teafa do osady přivezla. Paní Teafa byla mezi zdejším lidem velice vážená. Eber měl pro toho hochu

pochopení. Cranat ale nikoliv, ta si zakázala, aby se k ní byl jen přiblížil. A také otec Gormán vydal nařízení, že Móen nesmí vstoupit do jeho kostela. Crón byl ten nebožák ale podle všeho lhostejný.“

„V saské společnosti by takové dítě bylo zabito hned po narození,“ ozval se Eadulf, nežli si stačil tu poznámku rozmyslet.

Fidelma stáhla hněvivě obočí.

„Jak nám velí křesťanská láska, že ano?“

Eadulf se zarděl a Fidelmě v tu chvíli bylo líto, že ho tak ostře okřikla, neboť jí bylo jasné, že Eadulf by se takového činu jistě nikdy nedopustil.

„Lidé, kteří mají nějakou tělesnou vadu, často nemohou zastávat důležitý úřad, nemohou se stát králem nebo klanovým vládcem, ale jsou to členové společnosti,“ vysvětlila pak Fidelma Eadulfovi trpělivě. „A jinak se těší všem právům jako všichni ostatní, jen v závislosti na druhu postižení může být změněna jejich právní způsobilost nebo zodpovědnost. Kupříkladu osoby trpící padoucnicí jsou před zákonem plnoprávné, pokud nemají zakalený rozum. Ale například na hluchoněmém člověku nelze vymáhat náhradu za utrpěnou škodu – poškozený musí pokutu vymáhat na opatrovníkovi dotýčeného.“

„Takže Móen tu nezaujímal nijak podřadné postavení?“ otázal se Eadulf nevěřicně.

„Ani v nejmenším,“ ujistila ho Fidelma. „Už jsem přece říkala, že kdyby se tak k němu chtěl někdo chovat, Teafa by měla plné právo ho zažalovat – na osoby, které by se chtěly vysmívat postiženému nebo jej nějak snižovat, ať už by to byl člověk s padoucnicí, malomocný, chromý, slepý nebo hluchoněmý, jsou vypsaný vysoké pokuty.“

„Tak jsem se o zákonech pěti království zase dozvěděl něco nového,“ připustil Eadulf pokorně.

„Nejsou to ale zákony, které nás učí vyznávat otec Gormán,“ poznamenal Dubán jakoby nezúčastněným hlasem.

Fidelma se k němu se zájmem otočila.

„Mohl bys mi to lépe vysvětlit?“

„Otec Gormán ve svém kostele káže zákony Říma. Nazývá je kající zákony, penitenciály.“

Fidelmě bylo známo, že do Irska začíná z Říma pronikat mnoho nových názorů a někteří duchovní naklonění římské větvi církve se pokoušejí tyto myšlenky začlenit do starých zákonů

pěti království. Po boku původního občanského a trestního práva se tu a tam začínaly objevovat nové církevní zákony přicházející sem z Říma.

V tu chvíli si vzpomněla na poznámku opata Cathala z Lios Mhór. Otec Gormán byl horlivým zastáncem římských zvyklostí a dokonce nechal v Ard Mór vybudovat další kostel z příspěvků příznivců římského tábora. Střet mezi oběma skupinami církevních hodnostářů se začínal víc a víc vyhrocovat. Na velkém synodu ve Witebii v zemi krále Oswyho, který se konal před dvěma lety a kde prvně potkala Eadulfa, se rozdíl mezi oběma směry jen prohloubily. Oswy účastníky sněmu požádal, aby předestřeli rozdíl mezi názory římské církevní větve a názory pocházejícími z pěti království. Navzdory přesvědčivým projevům zastánců irské víry se Oswy nakonec rozhodl přiklonit k římskému táboru, což dalo příznivcům Říma v pěti královstvích do ruky mocnou zbraň a tito duchovní se začali pokoušet cizí myšlenky prosadit i v Irsku. Bylo všeobecně známo, že Ultán, arcibiskup z Ard Macha a primas všech pěti království, se klonil k Římu. I tak ale Ultánovu autoritu neuznávali všichni věřící. Bylo mezi nimi mnoho frakcí a skupin a každá z nich bojovala za svůj vlastní výklad nové víry.

„A ty tedy říkáš, že otec Gormán s tím nesouhlasil, že se Teafa Móena ujala?“

„Je to tak.“

„Ale zmiňoval ses také, že jsi měl dojem, že Teafa se s tím hochem dokázala nějak dorozumět. Umí to ještě někdo jiný?“

Dubán zavrtěl hlavou.

„Pokud je mi známo, nikdo jiný s ním nikdy nepřišel natolik do styku. Jen právě Teafa.“

„A jak se s ním tedy Teafa dorozumívala?“

„To nemám sebemenší tušení.“

„Sám jsi před chvílí říkal, že vaše osada je malá. Někdo tedy přece musí vědět, jakým způsobem s ním Teafa hovořila.“

Dubán místo odpovědi jen výmluvně pokrčil ramenem.

V tu chvíli Fidelmě probleskla hlavou myšlenka a ona se v duchu proklela, že ji to nenapadlo dříve. Při tom pomyšlení jako by na ni sáhla smrt.

„Takže to tedy podle všeho znamená, že Móen ani neví, čeho se měl dopustit nebo proč byl náhle uvržen do vězení?“

Dubán na ni chvíli tiše zíral, potom se hořce uchechtl.

„Jistě že si to uvědomuje. Vždyť těsně předtím zavraždil Teafu a Ebera. Proč by si jinak myslel, že jsme ho zajali a spoutali?“

„Pokud tedy opravdu Teafu a Ebera zabil,“ přitakala Fidelma. „Ale co když tomu tak nebylo? Nechápal by, kdo ani proč ho najednou někam zavřel. Pokud se s ním nedokážete dorozumět, jak má vědět, čeho se měl údajně dopustit? Pokoušel se vám něco sdělit?“

Dubán se nepřestával usmívat, zřejmě ji nebral vůbec vážně.

„No asi ano, ale jen tím svým zvířecím způsobem.“

„Co tím myslíš?“

„Snažil se nás popadnout za ruce a dělal prsty nějaké posunky, aby upoutal pozornost. Ale musí mu být přece jasné, že tomu rozuměla jenom Teafa.“

„Přesně tak,“ přisvědčila Fidelma ponurým hlasem. „A to tě nenapadlo, že Móen se může dost dobře domnívat, že Teafa je pořád naživu, a tak se snaží někoho přimět, aby mu ji přivedl, protože ji potřebuje jako prostřednici?“

Dubán zavrtěl hlavou.

„On Teafu zabil, ať si tvrdíš, co chceš, sestro.“

„Dubáne, ty jsi ale svěhlavec.“

„Řekl bych, že ty si se svou umíněností se mnou nezádáš.“

„A co kdybychom se tedy pokusili s tím nebožákem dorozumět sami?“ navrhl Eadulf, aby ukončil jejich spor.

„Dobrý nápad, Eadulfe,“ přitakala Fidelma, otočila se a jako první vykročila z Teafiny chalupy.

Móena zastihli stále příkovaného v maštali, ale došlo k výrazné změně. Jedna z kójí byla čistě vykydána a zametena, v rohu na zemi byl položený slamník a kousek od něj byl džbán s vodou a noční nádoba. Na slamníku seděl se zkrříženýma nohama Móen, s jedním kotníkem v okovech.

Fidelma na první pohled viděla, že její přání bylo splněno. Kdosi mladíka umyl, ostříhali mu vlasy, oholili vousy a učesali ho. Jen podle slepých bělem a hlavy skloněné mírně na stranu se dalo poznat, že není tak docela jako ostatní. Fidelma si s lítostí povšimla, že Móen má jinak vlastně docela pohlednou tvář.

Jakmile vešli, mladíkovi se zachvělo chřípí. Natočil hlavu jejich směrem a působilo to téměř, jako by je jasně viděl.

„No,“ promluvil Dubán posměšně, „tak jak se s ním chceš teď začít dorozumívat, sestro?“

Fidelma ho nebrala na vědomí.

Pokynula Eadulfovi, aby zůstal na místě, pomalu k mladíkovi vykročila a zastavila před ním.

Poplašeně se zaklonil a stejně jako poprvé zvedl ruce, jako by si chtěl chránit hlavu.

Fidelma se otočila a sjela Dubána nevraživým pohledem.

„Už z tohoto je jasné poznat, jak jste se k tomu ubožákovi chovali.“

Dubán zrudnul.

„Já tedy ne!“ opáčil. „Ale nezapomínej na jednu věc – ta stvůra má na svědomí dva lidské životy!“

„Ani to ale není dostatečný důvod, abyste ho bili. Copak bys vztáhl ruku na bezbranné zvíře?“

Obrátila se zpět k Móenovi, natáhla se k němu a uchopila ho za jednu ruku, kterou měl pořád nad hlavou, pak ji něžně stáhla dolů.

Její dotyk měl nečekaný účinek. Na nebožákově tváři se objevil dychtivý výraz, chřípí se zachvělo a Móen se podle všeho snažil zachytit Fidelmin pach.

Fidelma se pomalu posadila vedle něho.

Dubán k nim vykročil s rukou na jílci meče.

„Toto nemohu připustit...“ začal namítat.

Eadulf po něm ale hmátl a zadržel ho. Měl silný stisk, což Dubána překvapilo.

„Počkej,“ požádal ho Eadulf tiše.

Móen pozvedl ruku, natáhl ji k Fidelmě a začal jí bříšky prstů zpytavě přejíždět tvář. Fidelma klidně seděla a nechala ho, aby si ji dobře ohmatal. Potom vzala křížek, který měla zavěšený kolem krku, a vtiskla mu jej do dlaně. Móen se zničehonic radostně usmál a začal přikyvovat.

„Rozumí tomu,“ řekla Fidelma k oběma mužům za sebou.

„Chápe, že jsem řeholnice.“

Dubán si pohrdlivě odfrkl.

„Každé zvíře pochopí, když je k němu člověk laskavý.“

V tu chvíli se Móen k Fidelmě natáhl a vzal ji za ruce. Svraštila čelo.

„Co to dělá?“ zeptal se Eadulf zaujatě.

„Něco mi vyfukává do ruky, nebo se snad snaží nakreslit nějaké znamení...“ odpověděla Fidelma polohlasem a soustře-

děně se mračila. „Je to zvláštní, určitě to má nějaký význam. Ale jaký?“

Podrážděně vydechla, vzala Móena za ruku a napsala mu na ni prstem velkými písmeny latinkou vzkaz.

„Já jsem Fidelma,“ odříkávala zároveň, jak psala.

Móen se mračil a snažil se vnímat, co se to děje.

Pak zamručel, zavrtil hlavou, znovu ji vzal za ruku a začal na ni zase cosi vyfukávat a kreslit.

„Určitě se mi tím pokouší něco sdělit,“ prohlásila Fidelma s bezmocí v hlase. „To bude jistě ten dorozumívací prostředek, který si vytvořili s Teafou. Ale jak mu mám rozumět?“

„Možná je to nějaká šifra, kterou znala právě jen Teafa,“ prohlásil Eadulf.

„Možná.“

Fidelma chytila Móena za ruku, aby mu naznačila, že má přestat.

Mladík podle všeho pochopil, že Fidelma nerozumí, co se jí snaží sdělit, a tak spustil ruce do klína a tvář se mu stáhla do nesmírně zarmouceného výrazu. Zhluboka a hlasitě si povzdychl, znělo to téměř zoufale.

Fidelma v tu chvíli pocítila nad tím nebožákem obrovský smutek, natáhla se k němu a pohladila ho po tváři. Byla vlhká. Pochopila, že se mu z nevidomých očí koulí slzy.

„Kéž bych ti mohla nějak sdělit, že tvému zklamání velice dobře rozumím, Móene,“ promluvila tiše. „Moc bych si přála umět se s tebou dohovorit, pak bych se konečně dozvěděla, co se vlastně stalo.“

Vzala ho za ruku a pevně ji stiskla.

Móen sklonil hlavu, jako kdyby chápal a přijímal, že Fidelma sdílí jeho smutek.

Pak Fidelma pomalu vstala a vydala se zpět k Eadulfovi a Dubánovi.

Postarší bojovník s neskrývaným údivem sledoval tichou postavu sedící se zkříženými nohama na slamníku.

„Tedy, musím říct, že jsem několikrát viděl Teafu, jak ho zklidňovala, ale kromě ní to nikdo jiný nedokázal.“

Fidelma vyšla z kóje a Eadulf s Dubánem ji následovali.

„Možná to je tím, že nikdo jiný se k němu nikdy nechoval jako k lidské bytosti,“ poznamenala a stěží přemáhala zlost při myšlence, jak odporně s ním jeho bližní dosud zacházeli.

Když se ocitli před stájem, zastihli tam mladého Crítána. Nabubřelý mladík se špinavě světlými vlasy se na ně poba-veně ušklíbl.

„Teď už bys ho mohla vzít i do cashelského paláce, vid', sestro?“ prohlásil a kývl hlavou směrem k Móenovi.

Fidelma sjela mladého vojáka nevlídným pohledem a rozhodla se, že je pod její úroveň mu odpovídat.

Když se k němu ale začala obracet zády, mladík posměšně dodal: „No co, aspoň to té nestvůře bude slušet, až ji pověsíme.“

Fidelma se k němu na patě hněvivě otočila.

„Pověsíte? A kdo říkal, i kdyby byl nakrásně shledán vinným, že by měl být potrestán oběšením?“

„No otec Gormán přece, kdo jiný,“ opáčil mladý voják drze. „Učí nás, že máme vzít život za život.“

Fidelma se zachmuřila.

„Ano, je to tak, jak píše Plautus ve své *Asinarii* – *lupus est homo homini!*“

Crítán se zaškaredil.

„V latině a řečtině školený nejsem.“

„Pokud bychom i připustili tvé smýšlení, že jedinou správnou cestou je pomsta, jsi skutečně tak skálopevně přesvědčen, že právě Móen by měl propadnout životem?“

Na okamžik se zdálo, že Crítán tak docela nerozumí, o čem to Fidelma hovoří, ale pak se lehkovážně ušklíbl.

„Já vím jistě, že vrahem je Móen, o tom není sporu.“

„Že o tom není sporu? Jak si můžeš být tak jistý?“

„Protože jsem ho viděl.“

Fidelma zamrkala a měla v tu chvíli pocit, jako by ji někdo právě prudce udeřil. Eadulf se k němu dychtivě naklonil.

„Chceš snad tvrdit, žes ho viděl, jak zabil Ebera?“ otázal se. Crítán se vědoucne usmál.

„No, přímo jsem ho neviděl,“ přiznal pak a poklepával si přitom ukazovákem po straně na nos, „ale skoro.“

„Co přesně tím myslíš?“ ozvala se Fidelma zlobně. „Můžeš tvrdit, že víš něco jistě, jen pokud jsi to viděl na vlastní oči.“

Když teď Crítán získal plnou Fidelminu pozornost, zase se začal tvářit nadutě.

„Viděl jsem Móena, jak jde k Eberovi do domu.“

Fidelma se neovládla a oči se jí mírně rozšířily překvapením. Ani Menma, ani Dubán se dosud nezmínili, že by se před

nálezem těla v blízkosti Eberova domu pohyboval i Crítán. „To mi budeš muset vysvětlit trochu podrobněji,“ řekla mu s důrazem. „Kdy jsi Móena viděl jít k Eberovi?“

„Bylo to ráno toho dne, kdy je tam Menma našel. Asi půl hodiny předtím, než jsem šel Dubána vystřídat na hlídce.“

Fidelma střelila po Dubánovi tázavým pohledem. Velitel stráží byl podle všeho stejně překvapený jako ona. Bylo znát, že i on o něčem takovém slyší poprvé.

„A cos dělal venku tak časně?“ zeptala se Fidelma tichým hlasem. Mladík se na okamžik zarazil a Fidelma tedy pokračovala: „Budeš mi to muset vysvětlit, pokud chceš, abych tě považovala za spolehlivého svědka.“

„Pokud to tedy musíš vědět,“ řekl Crítán bojovným hlasem a při těch slovech zrudl, „strávil jsem noc v jednom domě...“

„V jednom domě?“

Dubán v tu chvíli vybuchl chlípným smíchem.

„Vsadil bych se, že myslíš Clídnin nevěstinec. Je to pár mil odsud po řece.“

Crítánova zahanbená tvář dala jeho slovům za pravdu.

„Věděl jsem, že se musím do tvrze vrátit před rozedněním, a zrovna jsem se blížil ke vchodu do sněmovní haly. Viděl jsem Dubána rozvaleného na lavici hned za dveřmi. Tvrdě spal.“ Dubánovu tvář polil ruměnec, ale nic na to neřekl. „A pak jsem viděl tu nestvůru, jak se krade ve stínu podél zdi. On pochopitelně nevěděl, že tam jsem.“

„A byl Móen sám?“

Crítán se ušklíbl.

„Ano. Každý přece ví, že se tady po osadě dokáže pohybovat bez pomoci, i když je slepý a hluchoněmý. Má asi nějaký šestý smysl, který mu napovídá, jak se dostat od domu k domu.“

„Aha. Takže šel sám?“

„Sám,“ přisvědčil mladík.

„A tys ho viděl, jak vchází do Eberova příbytku?“

„Ano.“

„A jak to udělal?“

Crítán zmateně zamrkal. „Jak?“ zopakoval, jako by nevěděl, nač se Fidelma ptá.

„Právě jsi říkal, že jsi stál u vchodu do poradní síně. Abys viděl vchod do Eberova domu, musel bys poodejít dvacet, možná

až třicet stop – a pak bys tam snad dohlédl ve dne, ale v noci je ještě navíc tma.“

„Ach tak. Když jsem viděl, jak se tam krade, začalo mě zajímat, co má asi za lubem. A tak jsem počkal, až bude o kus dál, a pak jsem vyrazil za ním.“

„A potom jsi ho viděl vejít k Eberovi do domu? Jak tam vešel?“

„No dveřmi,“ odvětil mladík rádoby vtipně.

„Zajímá mě, zda se tam vkradl, nebo zaklepal či dal jinak najevo svou přítomnost? Jak tam vešel?“

„Aha – pokradmu, jak jinak. Ještě byla pořádná tma.“

„Ale tys stejně Móena jasně viděl, jak tam vešel. Musíš mít velice bystrý zrak. Cos udělal pak?“

„Měl jsem v úmyslu vrátit se do ubytovny pro vojáky a umýt se, nežli půjdu vystřídat Dubána,“ usmál se Crítán. „A tak jsem šel prostě dál. Nechtěl jsem se ale do ničeho zaplést, a tak jsem nic neřekl, ani když se Teafa...“

Náhle se zarazil a v očích se mu objevil nejistý výraz.

„Když se Teafa...?“ pobídla ho Fidelma. „Když se Teafa co?“

„Otočil jsem se a vracel jsem se podél sněmovní haly, prošel jsem za stájem a zamiřil k ubytovně vojáků, která stojí hned vedle mlýna. Teafina chalupa je jen kousek odtamtud. A zrovna když jsem šel kolem, vyšla ven a v ruce držela lucernu. Hledala Móena. Nejprve jsem si ale myslel, že jde na dřevo, protože se sehnula a hned před dveřmi sebrala nějaký klacík. Potom si ale všimla mě a zeptala se, jestli jsem Móena neviděl.“

Fidelma se tvářila soustředěně.

„A řekls jí, kde ho najde?“

„Ne. Neměl jsem nejmenší chuť pomáhat jí toho tvora hledat. Tak jsem odpověděl, že jsem ho neviděl, a šel jsem si dál po svých. Umyl jsem se, převlékl a vydal se za Dubánem. Když jsem ho našel, pověděl mi, co se stalo.“ Crítán se vítězoslavně rozzářil, když s líčením skončil. „Takže to sami vidíte. Je úplně jasné, že Ebera a Teafu zabil Móen.“

Eadulf zamyšleně přikývl. „Opravdu to tak podle všeho vypadá,“ připustil a pohlédl na Fidelmu.

„Dovol, abych si v tom ještě pro jistotu udělala pořádek,“ promluvila Fidelma. „Viděl jsi Móena, jak vchází do Eberova domu. Panovala ale přece ještě tma, bylo nějakou dobu před úsvitem. Jak je možné, že jsi Móena viděl?“

„Není na tom nic zvláštního. Oči jsem měl přivyklé na nedostatek světla. Chvilí předtím jsem přece po tmě dojel do tvrze z Clídnina domu.“

„Dobrá. Pak jsi zamířil do ubytovny a cestou jsi narazil na Teafu, která s lampou v ruce stála ve dveřích své chalupy a sháněla se po Móenovi? A když jsi se zhruba za půl hodiny vydal hledat Dubána, dozvěděl ses, že Menma našel Ebera a Móena. Proč ses nikomu nezmínil o tom, cos předtím sám viděl?“

„Nebylo to třeba. Byli i další svědkové.“

„A kdy se k tobě doneslo, že byla zavražděna i Teafa?“

Crítán ani na okamžik nezaváhal.

„Poté co ji šel Dubán hledat, aby se postarala o Móena.“

„Děkuji ti, Crítáne, velice jsi mi pomohl.“

Potom Fidelma zamířila k ubytovně pro návštěvníky a Eadulf přidal do kroku, aby se k ní připojil.

„Budeš mne dnes ještě potřebovat, sestro?“ zavolal za nimi Dubán.

Fidelma se k němu s duchem nepřítomným pohledem obrátila. „Ještě bych se ráda podívala na tu loveckou dýku, s níž měl Móen údajně ten čin vykonat.“

„Ihned ti ji donesu,“ slíbil jí bojovník.

Když vešli do noclehárny, Eadulf chvíli čekal, zda Fidelma promluví, ale protože stále mlčela, rozhodl se ji k hovoru sám trochu povzbudit.

„Mám dojem, že ta svědectví hovoří jasnou řečí. To, že tam Móena viděli na vlastní oči vejít a pak ho tam zastihli s nožem v ruce. Podle mého názoru už o moc víc zjišťovat potřeba není. Móen, ačkoliv je to politováníhodné stvoření, je tím činem vinen.“

Fidelma k němu pozdvihla zelené oči a upřeně se zadívala do jeho hnědých zorníček.

„Právě naopak, Eadulfe. Domnívám se, že veškerá dosavadní svědectví vypovídají o tom, že Móen ty vraždy nespáchal.“

PETER TREMAYNE
PAVOUČÍ SÍŤ

Z anglického originálu The Spider's Web
vydaného nakladatelstvím Headline Publishing Group, 1997
přeložila Alžběta Slavíková Hesounová

Typografie Vladimír Verner

Ilustrace na obálce Lee Gibbons

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2016 jako svou 1460. publikaci

Vydání první. AA 16,05. Stran 320

Odpovědná redaktorka Adéla Tošovská

Vytiskla tiskárna Finidr, spol. s r. o.

Doporučená cena 298 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-684-0